

ребам державотворчої парадигми українства.

Під проводом С. Петлюри український народ мав у означений період свою державність, і це стало важливим здобутком національно-визвольної боротьби. І хоч через багато причин боротьба зазнала поразки, набутий досвід став джерелом, з якого наступні покоління черпали віру в державність. Боротьба за її здобуття, хоч і в інших формах, після падіння УНР практично не припинялась. При тому ім'я С. Петлюри стало загальнонаціональним символом.

С. Петлюру слід розглядати як першого українського політика, що найбільш послідовно відстоював європейський вектор демократичного розвитку України. Сучасна політика самостійності і європейської орієнтації України є продовженням політики С. Петлюри.

Є очевидною певна політична недалекоглядність, яка полягає в тому, що новітня українська держава мляво і невиразно ідентифікує себе з Українською Народною Республікою, не використовує її досвіду та досвіду таких діячів, як С. Петлюра. Він ще не знайшов в Україні того пошанування, на яке заслуговує. Доводиться констатувати не просто байдужість до імені С. Петлюри, а й те, що явище петлюрівщини вищі посадові особи держави все ще сприймають на рівні однолінійних тлумачень доби комуністичного тоталітаризму, а недруги української державності продовжують сповідувати стосовно нього руйнівний негативізм. Сучасним політичним і державним діячам для розуміння націотворчих проблем корисним було б знання ідей С. Петлюри, які були рушійною силою у відродженні українського народу та в його визвольній боротьбі.

Отже, образ головного отамана УНР у новій українській історії став символом боротьби за волю й незалежність України, а також він відродив забуті традиції до демократичного розвитку держави, функціонування інституту народовладдя та багато інших речей заради національної мети. Феномен С. Петлюри як політика й лідера націй, що виявився під час революції й підсилювався в роки захоплення більшовиками України, став визначальним для українського руху опору. Саме тому протягом 70 років після вбивства Симона Петлюри радянські спецслужби не переставали шукати в нас у країні сліди петлюрівщини. Навіть сьогодні багато хто, чий розум і душа були покалічені радянським тоталітарним режимом, намагаються не згадувати імені лідера українського визвольного руху 1917–1921 рр.

Список використаної літератури:

1. Кульчицький С. Російська тінь на незалежності України // Політика і час. — 1993. — № 10. — С. 8-15.
2. Литвин С. Суд історії: Симон Петлюра і петлюріана. — К., 2001.
3. Петлюра С. Статті, листи, документи // Укр. вільна АН у США. Б-ка ім. С. Петлюри в Парижі. — Нью-Йорк, 1979. — Т. 2.
4. Петлюра С. Статті, листи, документи // Цент. ком. вшанування пам'яті Симона Петлюри в Америці. — Нью-Йорк, 1956.
5. Піскун В. Симон Петлюра як політичний лідер УНР в еміграції: міжнародний і український контексти // Матеріали всеукраїнської наукової конференції (20-22 травня 2009 р.) / Відп. ред. Ф.В. Верстюк. — К., 2009. — С. 52-68.
6. Сергійчук В.І. Симон Петлюра. — К., 2004.

Надійшла до редакції 11.10.2012

КРУГЛОВА О.О.,

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 342.1+351.84

КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Розглянуто конституційні положення, що покладені в основу формування соціальної політики в Україні, та визначено ознаки соціальної держави.

Ключові слова: державна соціальна політика, соціальна держава, соціальна сфера життя, належний рівень життя, соціальні гарантії, задоволення соціальних потреб.

Рассматриваются конституционные положения, составляющие основу формирования социальной политики в Украине, и определяются признаки социального государства.

Ключевые слова: государственная социальная политика, социальное государство, социальная сфера жизни, надлежащий уровень жизни, социальные гарантии, удовлетворение социальных нужд.

Constitutional positions which are fixed in basis of forming of social policy in Ukraine and the signs of the social state are considered in the article.

Keywords: public social policy, social state, social sphere of life, proper standard of living, social guarantees, satisfaction of social needs.

З 1990-х років Україна відмовилася від планового регулювання економіки держави, якому були притаманні силові, тоталітарні методи, та розпочала перехід до ринкових форм регулювання економічних відносин. Будь-яка держава з ринковою економікою орієнтується на створення таких умов господарювання, при яких будуть максимально задовольнятися інтереси та потреби кожного члена суспільства, а ринок формується за принципом: є попит – є відповідна пропозиція.

Сучасна модель соціальної держави залишається у тому ж вигляді, в якому вона існувала до 1990-х років, а відповідно, така модель вже не може відповідати умовам, що існують у державі з ринковою економікою, на чому вже неодноразово наголошували науковці.

Кризові явища у світовій економіці не пройшли осторонь і економіку України, що також негативно вплинуло на соціальну ситуацію в нашій державі. Це призвело до погіршення матеріального становища переважної більшості населення України, росту безробіття та інших наслідків, у результаті чого зросла кількість осіб, що потребують соціального захисту.

Навіть незважаючи на те, що держава намагається надати правове забезпечення процесу формування соціальної політики, Україна знаходиться ще на початковому етапі розбудови соціальної держави. Прискорити цей процес не дозволяють численні економічні та політичні проблеми. Попри те, що країна почала оговтуватися після наслідків, спричинених світовою економічною кризою, соціально-економічний рівень життя значної кількості її громадян все ще перебуває на низькому рівні, великою залишається кількість населення, що потребує матеріальної підтримки та забезпечення робочими місцями.

Саме тому актуальним вбачається розгляд питань, які конституційні, тобто основоположні, засади містяться у вітчизняному законодавстві для формування соціальної політики згідно з вимогами сьогодення, наскільки задекларовані конституційні положення допускають трансформацію соціальної політики відповідно до змін економічної, соціальної сфери життя тощо.

Аналіз останніх публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. При визначенні ролі Основного Закону в житті суспільства проблеми визначення та реалізації соціальних функцій Конституції виходять на перший план і становлять основну частину наукових досліджень [1, с. 17].

Серед сучасних науковців, що досліджували питання формування соціальної держави, слід назвати таких, як С. Алексєєв, В. Бех, Г. Браун, Г. Гетьман, І. Герасимова, Б. Гіллей, К. Горохова, Б. Дікон, С. Завадський, Ч. Лебо, М. Ніхаус, О. Лукашева, І. Осадча, О. Панкевич, Я. Пасько, Н. Пильгун, А. Сіленко, В. Співак, О. Скрипнюк, П. Стецюк, Л. Ярова, І. Яковюк, В. Якубенко, Ю. Шемшученко та інші.

Згідно зі ст. 1 Конституції України наша держава є демократичною, правовою та соціальною. Дана норма є одним з базових конституційних принципів формування державної політики України та регулювання суспільних відносин.

Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю (ст. 3 Конституції України).

Україна як соціальна держава піклується про зміцнення громадянської злагоди в суспільстві та розподіляє суспільне багатство згідно з принципом соціальної справедливості.

Згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 25.01.2012 р. № 3-рп/2012, основними завданнями соціальної держави є створення умов для реалізації соціальних, культурних та економічних прав людини, сприяння самостійності і відповідальності кожної особи за свої дії, надання соціальної допомоги тим громадянам, які з незалежних від них обставин не можуть забезпечити достатній рівень життя для себе і своєї сім'ї [2].

Згідно з ч. 4 ст. 13 Конституції України держава забезпечує *соціальну спрямованість економіки*, що є основою для реалізації соціальних прав громадян, зокрема, на соціальний захист та достатній життєвий рівень.

Відповідно до Основного Закону України кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло (ст. 48 Конституції України). Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом (ч. 3 ст. 46 Конституції України).

Вищезазначені норми Основного Закону України дозволяють визначити ознаки, що мають характеризувати Україну як соціальну державу: по-перше, держава створює реальні можливості для кожного громадянина самостійно забезпечити себе та членів своєї родини належним рівнем життя; по-друге, держава передбачає участь суспільства в утриманні тих громадян, які через непрацездатність або з інших незалежних від них причин не мають достатніх засобів для існування. Тобто соціальна держава передбачає можливість надання останнім соціальної допомоги.

Однак при цьому виникає питання: як визначається розмір такої допомоги, від чого він залежить? З цього приводу Конституційний Суд України надав такі роз'яснення: розміри соціальних виплат залежать від соціально-економічних можливостей держави [3].

Окрім цього, в іншому Рішенні у справі про страхові виплати Конституційний Суд України вказав, що види і розміри соціальних послуг та виплат потерпілим, які здійснюються і відшкодовуються Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України, встановлюються державою з урахуванням його фінансових можливостей [4].

Такий принцип закладений, зокрема, у ст. 22 Загальної декларації прав людини 1948 р., згідно з якою кожна людина як член суспільства має право на соціальне забезпечення та на здійснення необхідних для підтримання її гідності та для вільного розвитку її особистості прав у економічній, соціальній і культурній галузях за допомогою національних зусиль і міжнародного співробітництва та відповідно до структури і ресурсів кожної держави [5].

На загальний обов'язок держав забезпечити здійснення соціальних, культурних та економічних прав людини у максимальних межах наявних ресурсів вказано у п. 1 ст. 2 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. [6].

Тим не менше соціальний захист державою осіб, які мають право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом, охоплює комплекс заходів, які здійснює держава в межах її соціально-економічних можливостей [2].

Таким чином, реалізація соціальної допомоги тим верствам населення, що її потребують, залежить від фінансового становища держави, реальної можливості спрямувати частину державних коштів на відповідні потреби соціально вразливих громадян. Враховуючи економічні складності, що існують в нашій країні останніми роками, неабияке значення має кваліфіковане визначення пріоритетних напрямів вирішення проблем у країні й визначення серед них місця для реалізації соціальної політики.

Досвід більшості держав світу підтверджує: при всій об'єктивній залежності вирішення соціальних проблем від економічного і політичного становища в країні соціальна політика має самостійність, здатна своїми засобами сприяти підвищенню рівня добробуту населення, надавати стимулюючий вплив на прагнення громадян до соціального прогресу. У сучасних умовах соціальна політика має бути пріоритетною для владних структур будь-якої держави.

Але слід зауважити, що соціальна політика держави не повинна зводитись тільки до фінансування за рахунок бюджетних коштів тих груп населення, які потребують соціальної підтримки. Вона має сприяти зменшенню кількості соціальних груп, які потребують соціального забезпечення, за рахунок розширення кола осіб, здатних до особистої відповідальності за результати власних економічних дій, а отже, створити таку економічну атмосферу в суспільстві в якій кожен бажаючий здатен забезпечити собі гідне існування самостійно.

Висновок. Конституція України як Основний Закон держави, вказуючи на основний напрямок формування державної політики та визнаючи людину, її життя і здоров'я, честь і гід-

ність, недоторканність і безпеку найвищими соціальними цінностями, сприяє створенню в нашій державі належних умов для формування сучасних соціальних інститутів.

Список використаної літератури

1. Скрипнюк О.В. Проблеми соціальної держави в контексті концепції «державного мінімалізму» // Право України. – 2000. – № 11. – С. 17.
2. Рішення Конституційного суду України (п.2.1.) від 25 січня 2012 р. № 3-рп/2012 у справі № 1-11/2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
3. Рішення Конституційного Суду України від 26 грудня 2011 р. № 20-рп/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
4. Рішення Конституційного Суду України від 8 жовтня 2008 р. № 20-рп/2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
5. Загальна декларація прав людини 1948 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
6. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.

Надійшла до редакції 04.09.2012

МАКУШЕВ П.В.,

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський гуманітарний університет)

ПОТІП М.М., здобувач

(Запорізький національний університет)

УДК 342.5 : 352.075

ЩОДО ЯКОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Розглянуто фактори (процедури, процеси), що впливають на якість реалізації компетенції органами державної влади та місцевого самоврядування при наданні послуг.

Ключові слова: *система управління якістю, суб'єкти послуг, процедура, система критеріїв здатності державного органу, адміністративна послуга.*

Рассматриваются факторы (процедуры, процессы), влияющие на качество реализации компетенции органами государственной власти и местного самоуправления при предоставлении услуг.

Ключевые слова: *система управления качеством, субъекты услуг, процедура, система критериев способности государственного органа, административная услуга.*

The factors (procedures and processes) that affect the quality of the national authorities and local authorities in the provision of services are considered.

Keywords: *quality management system, agents services, procedures, system capacity criteria state agency administrative services.*

Становлення України як демократичної, соціальної, правової держави зумовлює необхідність ефективного функціонування державного механізму у єдності вищих, центральних і місцевих органів та самоврядних організацій. Цьому сприяють сучасні політичні й економічні перетворення в Україні, яким властиве забезпечення наближення влади до народу, підвищення якості надання адміністративних послуг громадянам. Окреслені перетворення вимагають від владних державних та місцевих структур ефективної діяльності відповідно до пріоритету загальнолюдських цінностей, прав та свобод людини і громадянина, реформації пріоритетних сфер суспільного життя з орієнтацією на якість послуг населенню.

Питання якості надання адміністративних послуг на сьогодні займає одну з ключових позицій у доктринах державного управління та адміністративно-правового регулювання суспільних відносин. Таким чином, якість послуг, що надається громадянам органами державної влади та місцевого самоврядування, прямо залежить від якості реалізації ними власної компетенції, тобто алгоритмічних можливостей професійно діяти у межах законних повноважень,

